

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

DEPOSIT A LA BIBLIOTECA DEL
MUSEO DE HISTORIA NATURAL DE BARCELONA

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ELS QUE RETIRAN Á ALTR'HORA

—¿Vols dir que son concejals?... ¿En qué 't fundas?
—Home, com que ara las sessions municipals s' acaban tan tart y ells son els únichs que 'a n' aquestas horas van pel carrer...

UN senyor diputat provincial que porta un nom que jo 'l trobo molt gustós á la carn d'olla, (ey! quan es de tocino); el Sr. Morros, l'altra nit, encontrantse perorant en un *meeting* lerrouxista, se va dir entre sí mateix:—¿Cóm te las compondrás pera, á pesar de la teva gárrula oratoria, obtenir un aplauso aixordador? Ja ho sé, ja ho tinch, y allá va, que trona:

—Ciudadans—va dir—me consta de una manera certa y positiva que avuy s'ha reunit la Comissió de la *Solidaritat catalana*, y que com á resultat de aqueixa reunió els republicans han sigut deshauciats pels carlins y 'ls regionalistas. Per lo tant, la *Solidaritat catalana* es morta.

Sentir aquestas paraulas y estallar la sala en un estrepitós picament de mans, fou una mateixa cosa. Y tot de seguida alguns dels concurrents pensaren en l'ídol, que de algun temps ensá ve devorant tantas amarguras.—Poseuli—digueren—un telégrama immediatament, y aixó sols el tornarà de mort á vida.

Y en efecte, sense ficarse en més averiguacions y per la sola y única rahó de lo *dijo Morros, punto redondo*, el telégrama fou redactat punt en blanc, llegit á la concurrència, aplaudit ab entussiasme y enviat á la central á corre-cuyta pera que pel camí no 's refredés.

L'endemá *El Liberal* y *El Progreso* en comandita inflavan la gofia *morrocotuda*... y eran molts els admiradors del Sr. D. Jaume Morros que 's deyan:

—Será precís anar á veure al Sr. Giner de los Ríos, exigintli que desisteixi de la erecció de un monument dedicat al rey D. Jaume: aquí l'únic D. Jaume que se 'l mereix es el Sr. Morros, matador de la *Solidaritat catalana*.

Y tenían rahó els que aixís s'expressavan. Comensin á pensar sino ab el mérit extraordinari, estupendo, contret per un home qu'ell sol, y sense ausili de ningú més, mata en sech un moviment de tot un poble; desvaneix las ilusions falagueras y las esperansas patrióticas de aquella inmensa generació que contribuí á la grandiosa festa del homenatge; enterra la satisfacció arrancada pel poble de Catalunya reunit en l'Aplech de la Protesta... y que tot aixó ho consegueix no ab pólvora, ni dinamita, ni melinita, ni altres explosius fulminants; ni tampoch ab máquinas infernals, ni ab canóns de artillería, ni ab ametralladoras, ni ab un trist fusell, ni ab un miserable revólver. Per acabar ab *Solidaritat catalana* ne té prou ab una xicreta de aygua ensabonada y una petita caramuixa. Sucar... xuclar... y bufar, y allá vá la bambolla.

Aixó sí: ningú 'ns negará que pera realisar aquesta classe d'exercicis se necessita tenir el seu apellido ben desenvolupat. De manera que quan se li elevi la estatua deurá representarse'l ab la xicreta als dits y la caramuixa als morros; pero aquests molt abultats, que 's vegin bé de lluny per haver sigut l'element principal de la seva gran hassanya bambollesca.

*
*
*

Precisament quan el diputat provincial *lerrouxista* matava la *Solidaritat catalana*, la Comissió que dirigeix aquest gran moviment popular prenía acorts importants respecte á la seva subsistencia y als seus fins ulteriors.

No m'está bé á mí encomiar l'acert de aquestas resolucions; pero sí dech consignar que foren presas

unánimement, armónicament, sense la més mínima observació per part de cap dels elements que componen la Comissió indicada. En *Solidaritat catalana* tot s'ha fet, se fá y es de creure que continuará fentse ab la més admirable espontaneitat. Com que 'l moviment es sá y patriótic, están excluhits d'ell las habilitats de la política menuda y els maquiavelismes de las ambicions personals.

Las resolucions de la Comissió tendeixen á evitar que per cap motiu els fins de *Solidaritat catalana* 's bastardejin ó 's desnaturalisin. Calia desmentir als que suposavan maliciosament que *Solidaritat catalana* era una conxorxa d'elements heterogenis, ab aspiracions á formar un sol partit, per'aprofitarne momentáneament las ventatjas, y aixó s'ha conseguit prometent la publicació de un programa adequat á las actuals circunstancias, dintre del qual en bé de Catalunya y 'ls seus drets y las sevas llibertats, tots els bons catalans hi puguin cabre sense xocar, ni ferse nosa 'ls uns als altres; ni suscitarse entre ells rezels perniciosos. Las líneas generals del programa están acordadas.

Interinament—y mentres aquest programa no 's redacti y 's fassa públich—s'ha considerat prudent aconsellar á las diverses Juntas solidarias constituídas en distints punts de Catalunya la necessitat de que deixin de funcionar, á fi d'evitar que puguin contreure compromisos que resultessin fora del programa general, y de difícil composició una vegada contrets.

Pero al mateix temps se 'ls recomana que vigorisin l'acció solidaria dintre dels respectius partits ó agrupacions á que pertanyin, deixantlos en tot quant no sigui objecte dels fins de *Solidaritat* en la més complerta llibertat d'acció.

La *Solidaritat* qu'era avans un sentiment, será en lo successiu una poderosa acció. Y en els moments d'entrar en l'edat viril, quan ademés de sentir, pensa y combina plans que aferman el seu carácter y li prometen éxits segurs ¿hi haurá qui s'atreveixi á dir que 's disolt y mor'?

Soñaba el ciego que veía...

*
*
*

En el programa que vindrá dintre de poch se veurá que hi ha tela tallada pera molt temps... y no 's pot duptar que las circunstancias farán que n'hi haja pera sempre... ¡Son tan insensats els governs centralistas!...

En primer lloch subsisteix encare la Lley de Jurisdiccions... y governan els que varen dictarla, y que havent fet aqueix cistell bé poden fer coves á dotzenas. La resolució de no parar fins á derogar la primera y de impedir que 'n vinguin d'altres imposan la necessitat de que subsisteixi la *Solidaritat catalana*.

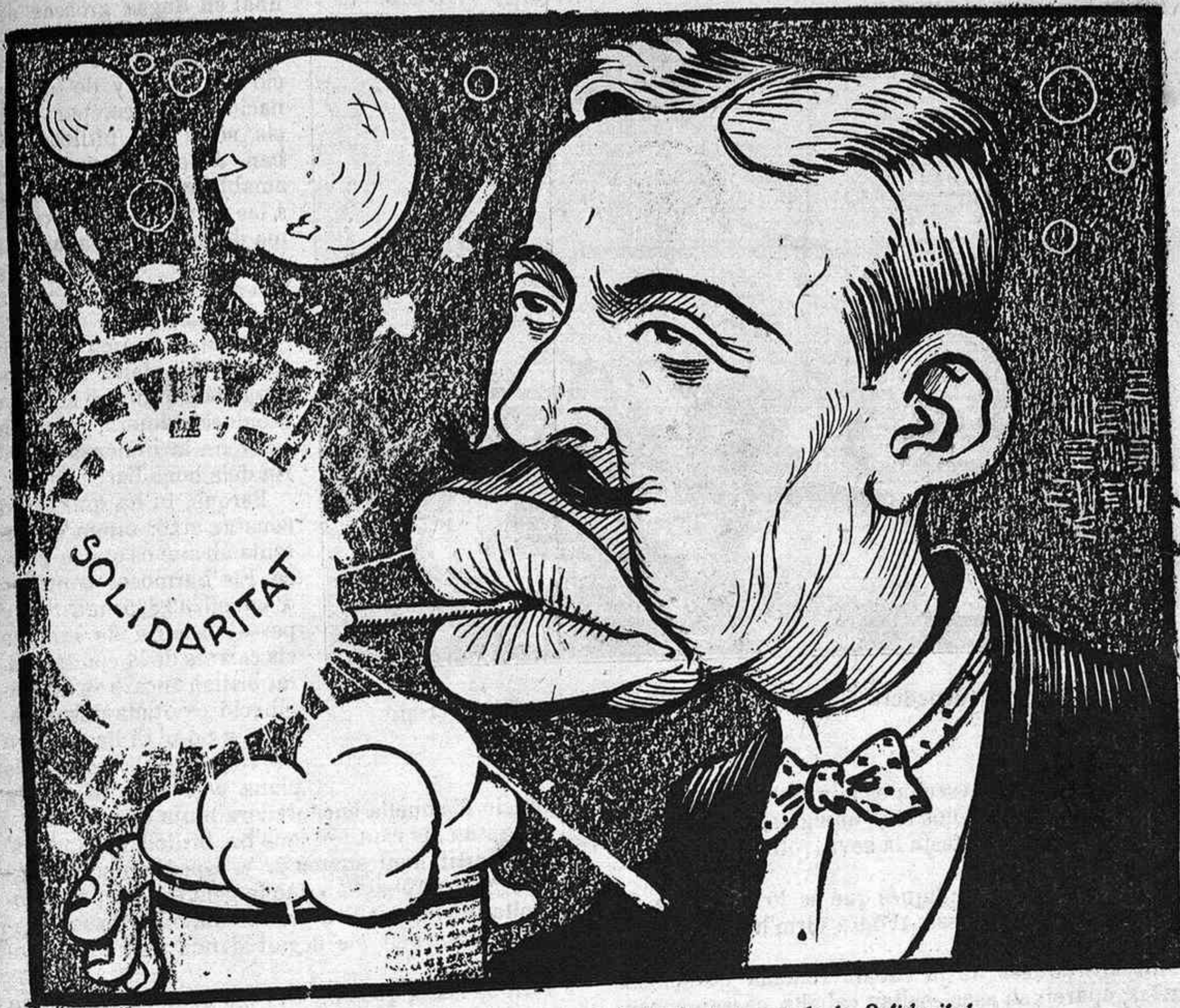
Catalunya reclama l'autonomia. Encare que aquesta fórmula sigués entesa de distinta manera pels diversos elements que integran la *Solidaritat*, no será difícil fixar de moment un mínimum en que tots hi estiguin de perfecte acort. Y fixada aquesta aspiració, quedará ben concretada y determinada l'acció política solidaria, y será ocasió de donar la batalla al centralisme arrebatantli la representació en Corts de Catalunya entera.

Será inútil que 'l govern tracti de sembrar maranya pera dividir y desconcertar als catalans; no ho ha de conseguir. Tothom li veu las cartas, y tothom sab de sobra que sols fomentant á Catalunya la discordia es com se proposa seguir dominant.

Aixís en la qüestió de las Associacions qu'es el toro que ara últimament ha llansat á l'arena, se podrá promoure dintre de cada un dels grupos solidaris una diferenciació, y hasta una lluyta y fins si

ENTRETENIMENTS INFANTILS

En Morros posant en circulació la bola de la mort de la *Solidaritat*.

's vol una lluyta enconada; pero com que será agena als fins especials de *Solidaritat*, aquesta no n' ha de sufrir poch ni molt. Quan toquin á la defensa del programa comú tots formarem en la mateixa línea de batalla.

Y en aixó, en aquest nou caràcter imprés á las lluytas de la política, en l' apayvagament dels odis y las malas passions, en l' asserenament dels esperits, en el predominí de la conciencia, en tot aixó estriba la gran importancia de un moviment, tan castissament catalá, que si Catalunya arribés á no secundarlo, perdria 'l seu caràcter.

P. DEL O.

FANTASÍA

El meu cervell cansat—en tú sols pensa, hermosa.
La tarde va cayent...—la cambra queda fosca.

Quant mes hi va pensant—mes abatut se troba,
y 't crida, tristament—com qui demana almoyna.

Mas blancas ilusions—del cor puján ahora,
y 'l van embolcallant—de benefactora beyra.

Y com á un feble nen—qu' en lloch de dormir, plora,
al meu cervell cansat—mas ilusions bressolan.

C. C. y C.

ESPERANT LA PRIMERA

Falta un mes encare pera la *solemne*—may ab tanta exactitut com ara s' haurá empleat aquest magnífich adjectiu—la *solemne* diada de la rifa de Nadal, y ja tot Barcelona está que bull, en cos y ánima entregat á la cassa deis sis milions que corresponen á la grossa.

Possible es que 'ls badochs y 'ls super-homes no n' estiguin enterats d' aixó; pero els que tot ho observém, els que recullim las palpitations de la gran urbe, y alsém teuladas y escorcollém conciencias, sabém fins ahónt arriba la formidable extensió d' aquest moviment y coneixém de pé á pá els pintorescos detalls d' aquesta persecució, dissimulada y sorda, pero no per aixó menos encarnissada.

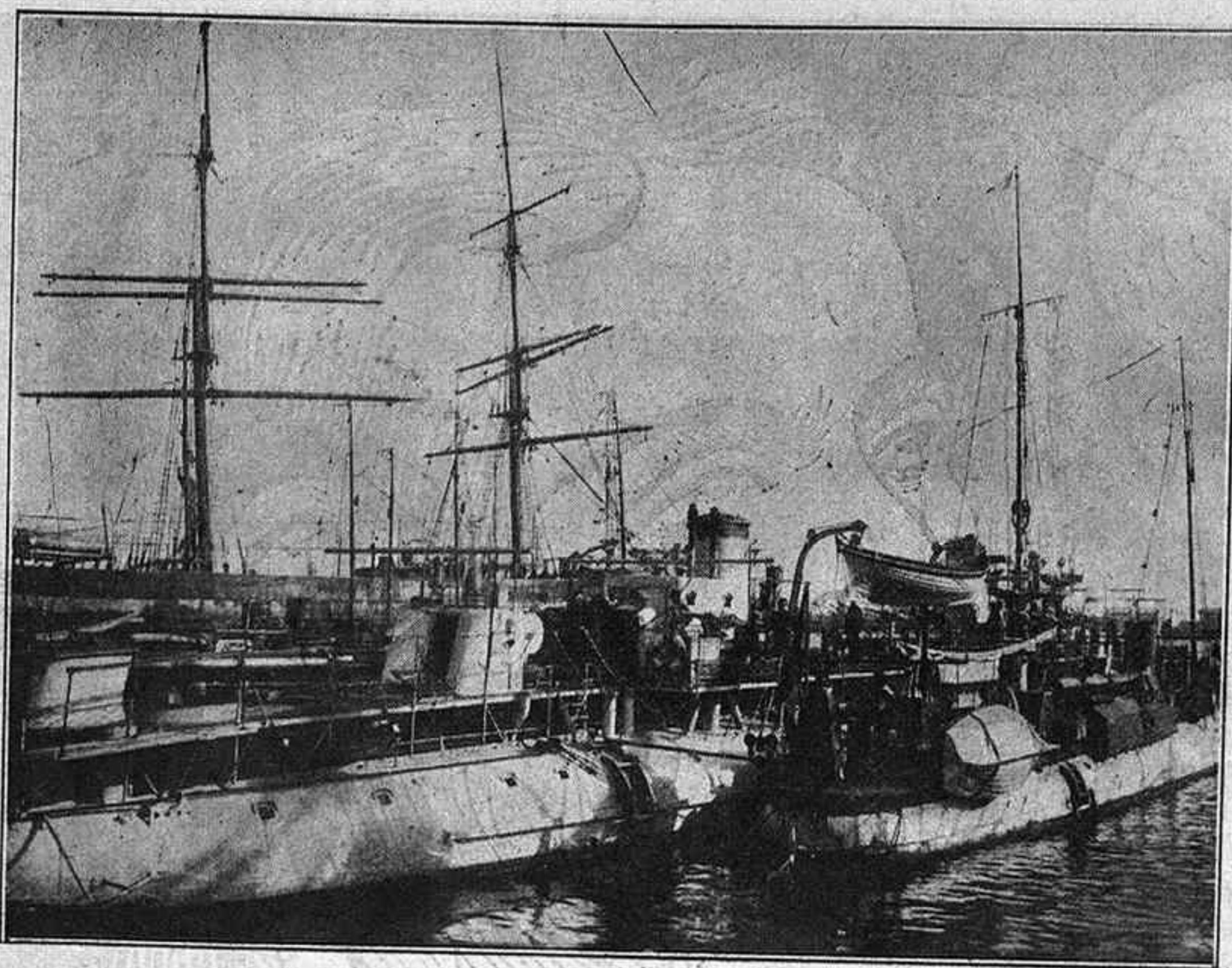
Els desenfrenats apetits que la *grossa* vinguda aquí l' any darrer ha despertat en els barceloníns, admiran per la seva violencia. Tothom se fa la mateixa reflexió:—Si l' any passat va venir, ¿per qué no ha de venir també aquest? Ara que ja sab el camí, que té ja la vía trillada, ¿quí ha de impedirli que torni á feros un' altra visita?

Las maniobras que pera assegurar el cop se practican no tenen fi ni compte. Assombrat se quedaria el públich si sapigués lo que aquests días han treballat las sonámbulas, las tiradoras de cartas, els endavinayres de professió, pera orientar als jugadors y donarlos de la codiciada primera una pista més ó menos segura.

AUCELLS DE PAS

Esquadreta de torpeders francesos que últimament ha visitat el port de Barcelona.

Vista de prop, la escena es admirable. L'interès se presenta tremolós en l'amagatall de la misteriosa sibila y li manifesta la seva rothschiliana pretensió.

—Voldria que m'indiqués qué es lo que haig de fer pera treure la grossa. ¿Podrà dirm'ho?

—Res més senzill.

La sacerdotissa de la cábala remena las suadas cartas; apareixen asos, saltan caballs, passen copas, surten bastos... y ja está l'enigma desxifrat.

—Fa vosté aixó y aixó—díu la endevinadora ab tot l'aplom del sigle.—compra tal número, el posa sota d'un embut tapat ab fullas de llorer... y deixi rodar la bola. Son quatre pessetas.

En un gran establiment del carrer de Fernando—y adverteixo que 'l fet es rigurosament históric,—una volta reunits els doscents duros import del bitllet que 'l personal de la casa juga, comensaren ab la major serietat á discutir en quina expendeduría havían d'anar á comprarlo.

—Jo—deya un—aniria á la Rambla de las Flors.

—Val més—observava un altre—anar á la plassa de la Cucurulla.

—¿No sería preferible—apuntava un tercer—comprarlo al carrer Ample?

Hora y mitja durá la interessant discussió, y com després de tant enraonar se trobessin encare de la mateixa manera, resolgueren ficar en un barret las direccions dels sis ó set loteros proposats y deixar que la sort determinés ahont devía anar á comprar-se.

¿Creuhen vostés que un cop resolt aquest delicat punt varen ja donar fi las disputas?

No, senyors: precisament llavors van comensar, més vivas y més enconadas que may. La qüestió era aquesta: ¿Ab quin número havia d'acabar el bitllet?

Cada hu opinava d'una manera distinta.

—¡Que acabi en nou!

—¡En zero!

—¡En quatre!

—¡En cinch!...

—L'any passat ja hi va acabar, y may acostuma

á sortir el mateix número final en dugas grossas seguidas.

Resultat: que d'observació en reparo y de impugnació en réplica, per poch els socis del bitllet arriban á las mans, y una amable conversa, iniciada á las set del vespre en forma de discussió, va acabar á las deu, transformada pas á pas en violenta y rencorosa disputa.

¡A tals extrems porta l'inmoderat afany de assegurar la captura d'aquesta fabulosa primera, pesadilla avuy de la immensa majoria dels bons barcelonins!..

Perque, hi ha que ferho constar aixó: ningú's contenta ab menos que la grossa. Els hermosos contorns d'aquell 32,865 que l'any passat sembrá de milions els carrers de la comtal ciutat brillan encare en la imaginació exaltada dels jugadors, y no n'hi ha cap que no consideri la cosa més plana y factible la exacta

repetició d'aquella encantadora pluja de monedas.

Espantan las cantitats que en bitllets de Nadal s'han invertit aquí enguany, y espanta encare més la fé cega y arrelada ab que la gent espera per segona volta la vinguda d'aquesta fabulosa grossa, composta de un esbelt sis seguit d'una professó de robustos zeros.

Tant es aixís, que si 'l Govern m'ha de creure, jo 'm permeteria aconsellarli que encare que sigui corrompent als noys del Hospici de Madrit que extreuen els números de la urna, fassi de manera que, efectivament la primera de Nadal vingui també aquest any á Barcelona.

De no ferho aixís, auguro pera la nostra estimada ciutat un día de luto.

Jo sé cóm están els ánims, conech la abrumadora suma de milions empleats en bitllets y 'm faig càrrech dels extrems á que pot arribar la indignació d'un poble que, adormit entre maravillosos somnis d'or, se desperta ab un grapat de papers mullats á la má, el sastre trucantli á la porta del pis, el rebost buyt y las sabatas foradadas.

A. MARCH

S' HA TORNAT SORT

Vaig estimá una vegada
y vaig estimá ab el cor,
y de des que va enganyarme
la per quí jo estava boig,
la per quí jo treballava
ab dalit del home fort
que desitja fer felissa
á la dona qu' en el món
qué es amor li ha fet conéixer
fentla Reyna del seu cor,
no he pogut de cap manera
estimar ni poch ni molt
ni sentir gens de carinyo
per cap més dona, y aixó
que no m' he tancat en claustre
com cap frare relligiós,

ARTISTAS CATALANS

El compositor PAHISSA

héroe del Concert donat á Novedats l' altre dijous.

sino qu' he fet com els homes
lliures de preocupacions,
vivint la vida moderna,
vivint en mitj de tothom,
rendint cult á ne la Vida,
á la Vida y al Amor.

He viscut sempre cercantne
de la vida la dolsor;
el sé estimat ab tendresa,
el sé estimat ab amor,
ab amor inesborrable,
ab amor d' aquell tan dols
com el poncém, la *guayaba*
ó bé 'l sucre de terrós...

Y sé estimat d' aquest modo
per la qui m' estimés jo,
es lo qu' en va, d' alashoras,
he buscat igual que un boig;
donchs no he pogut de cap
[modo
sé estimat, ni estimar jo.

Fins crech qu' Ella va ro-
[barne
el dó de sentir amor!...
puig el cor ja no 'm batega,
ni sent res... s'ha tornatsort!..

R. AREGALL

LLIBRES

LA VIDA SENCILLA por C. WAGNER.—Versión española de H. GINER DE LOS RÍOS.—D' aquest llibre podria dirse'n qu' es una obra qu' ensenya á viure tranquilament. En tots els aspectes de la existencia encomia la senzillés com á base de benestar y com á medi de felicitat personal.

En una serie de capítuls escrits ab hermosa claretat y nutrits tots ells de un gran vigor de pensament se fa un elogi molt persuasiu de la senzillés en tot: en las ideas, en la paraula, en el deber, en las necessitats, en el plaher, etc., etc. El lector se sent convensut del tot. Las elucubracions de C. Wagner li fan un bé.

Y es digne de notarse que una obra tan moral s' apoya en la moral mateixa, en la moral pura y lliure d' engratjes religiosos. Totas las religions, generalment, han buscat l' ausili de la moral per' enrobustirse y fer més passadors els seus dogmas. *La Vida sencilla* prescindeix de aqueixas mesclas y es per aixó que 'ls seus efectes son més efectius porque son més sincers.

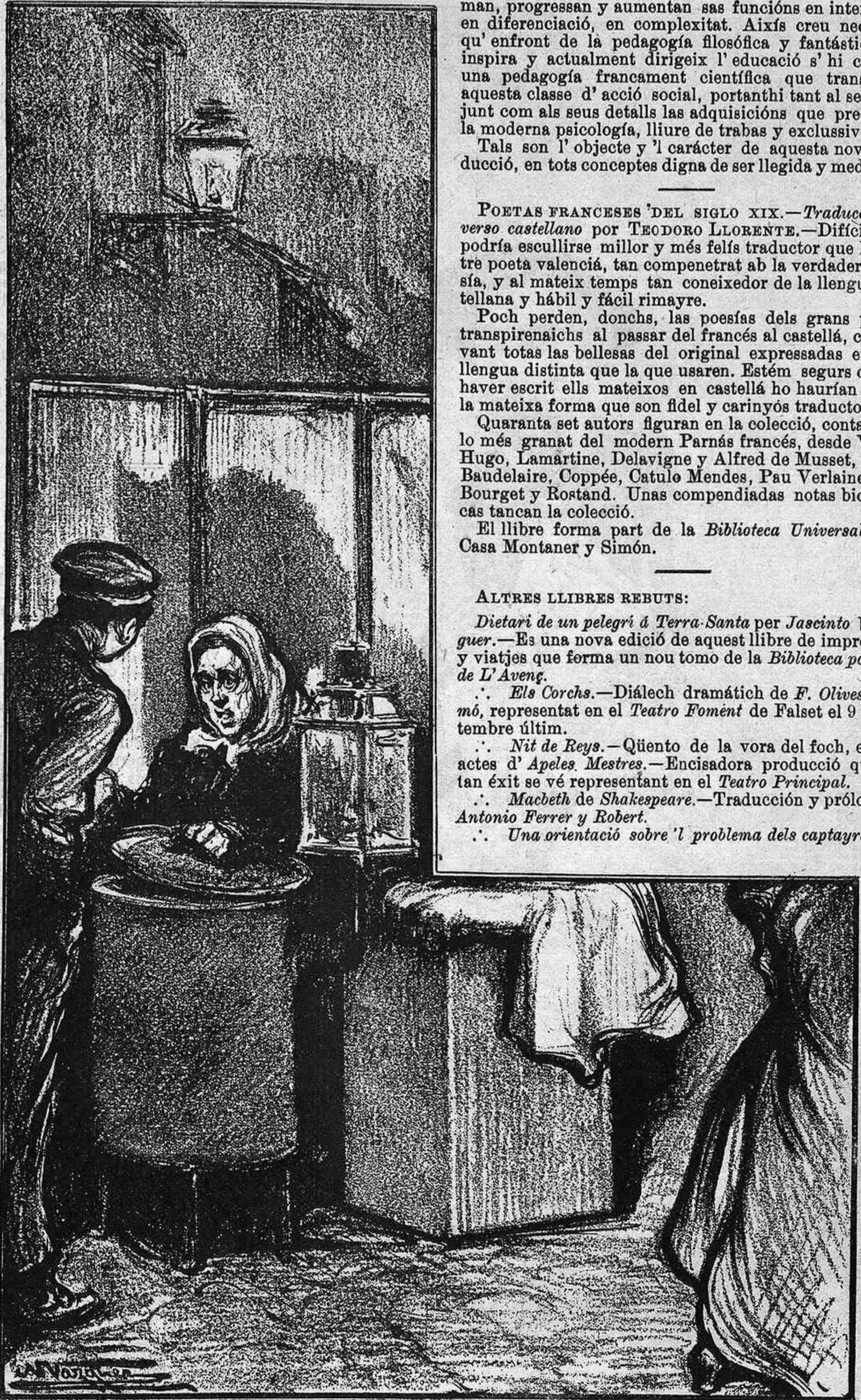
La traducció de l' obra deduga al Sr. Giner de los Ríos es correcta y castissa, y en tots conceptes digna de la seva ploma.

LA NUEVA PEDAGOGÍA, por GERARDO RODRÍGUEZ GARCÍA.—Forma part aquest llibre de la *Biblioteca sociológica internacional*. L' autor sustenta la opinió de que la educació necessita seguir de prop la vida en sas fluc-

UN QUE HI ERA

tuacions incessants, en l'evolució que's verifica en l'individu y en l'especie, 'ls quals cambian, se transforman, progressan y augmentan sas funcions en intensitat, en diferenciació, en complexitat. Aixís creu necessari qu'enfront de la pedagogia filosófica y fantástica que inspira y actualment dirigeix l'educació s'hi col·loqui una pedagogia francament científica que transformi aquesta classe d'acció social, portanhi tant al seu conjunt com als seus detalls las adquisicions que preconisa la moderna psicologia, lliure de trabas y exclusivismes. Tals son l'objecte y 'l caràcter de aquesta nova producció, en tots conceptes digna de ser llegida y meditada.

POETAS FRANCESES 'DEL SIGLO XIX.—*Traducció en verso castellano* por TEODORO LLORENTE.—Diffícilment podria escullirse millor y més felís traductor que l'illustre poeta valencià, tan compenetrat ab la verdadera poesia, y al mateix temps tan coneixedor de la llengua castellana y hábil y fácil rimayre.

Poch perden, donchs, las poesias dels grans poetas transpirenaichs al passar del francés al castellá, conservant totas las bellas del original expressadas en una llengua distinta que la que usaren. Estém segurs que de haver escrit ells mateixos en castellá ho haurian fet en la mateixa forma que son fidel y carinyós traductor.

Quaranta set autors figuran en la colecció, contants'hi lo més granat del modern Parnás francés, desde Víctor Hugo, Lamartine, Delavigne y Alfred de Musset, fins á Baudelaire, Coppée, Catulo Mendes, Pau Verlaine, Pau Bourget y Rostand. Unas compendiadas notas biográficas tancan la colecció.

El llibre forma part de la *Biblioteca Universal* de la Casa Montaner y Simón.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Dietari de un pelegrí á Terra-Santa per Jascinto Verdguer.—Es una nova edició de aquest llibre de impresions y viatjes que forma un nou tomo de la *Biblioteca popular de L'Avenç*.

∴ *Els Corchs*.—Diálech dramátich de F. Olives y Simó, representat en el *Teatro Foment* de Falset el 9 de setembre últim.

∴ *Nit de Reys*.—Qüento de la vora del foch, en dos actes d'Apeles Mestres.—Encisadora producció que ab tan éxit se vé representant en el *Teatro Principal*.

∴ *Macbeth* de Shakespeare.—Traducció y prólogo de Antonio Ferrer y Robert.

∴ *Una orientació sobre 'l problema dels captayres* per

—¡Qué dius, borrango! ¿Al meeting de Gracia donavan las castanyas mes barato que jo?
—Veji si eran barato, que las donavan de franch.

FILOSOFÍAS D' HIVERN

D.ª Dolors Monserdá de Macià.—Enclou un pensament original molt digne de ser tingut en compte pels que 's dedican a l'organització de la beneficència.

RATA SABIA

PRINCIPAL.—ESPECTACLES GRANER

No havent pogut assistir a la estrena de *Les calderes de 'n Pere Botero*, el revister pensava ferlos en dos quartos trasmetent las noves per referencias. Al efecte, agafo un diari del diumenje y 'm trobo ab lo següent:

«El senyor Morató ha sabut combinar una acció sumament entretinguda, que ha salpicado de graciosos chistes. La música del mestre Esquerrá es com correspon al assumpto.»

Prenc un altre diari y m' adono d' aquest text:

«No creyém que *Les calderes* s' aguantin en els cartells. El diálech no té res de graciós. La música es mediocre y no té relleu.»

M' he quedat, donchs, com avans y deixo de parlarne fins que ho vegi ab mos propis ulls y ho senti ab mas propias orelles... si es que tornan a fer l' obra d' avuy a la senmana entrant, y si no la fan més, ja no caldrá parlarne... Senyal que haurá anat a las calderas de 'n Pere Botero.

CONCERT MASSIÀ

Un' altra esperansa que 's defineix ab brillant esplendor en el cel del Art. El jove violinista Massià, primer premi del Conservatori de Bruselas va donarse a conèixer el passat dilluns ab la execució d' un concert d' aquells que deixan grat recort entre els bons aficionats.

Acompanyat per la notable orquesta de la *Associació Musical* quins elements valiosos cada día guanyan relleu baix la intel·ligent batuta del mestre Lamote de Grignon, el novell artista va fer primors d' execució en totas las pessas del escullit programa, particularment en la difícil *Chaconne* de Bach, en el *Larghetto* de Beethoven y en l' *Adagi* de Max Bruch.

El violinista Massià, ab tot y ser encare un noy, sab vèncer heroicament tota mena de dificultats y domina al auditori ab sa maravellosa expressió de delicadesa y sentiment que imprimeix en totas las obras, suplint la falta de brillantesa y sobrietat ab un especial bon gust y una emoció sincera que semblan ser sa especialitat.

Té condicions pera volar molt alt per lo qual el felicitem y de lo qual ens felicitem... per la part que 'ns toca.

LICEO

Pera demá, dissapte, día 24 está anunciada la inauguració de la temporada d' hivern.

Debut de notables artistas... notables segons veus.

—A mí no 'm treuran d' aquí. Fins que vingui un Govern que decreti la capa gratuita y obligatoria, no anirém bé.

Reaparició d'altres cantants ja ventatjosament coneguts del nostres filarmònics.

A jutjar pels propòsits de la nova empresa, per la llista d'obras en tanda y per la relació del personal que ha de interpretarlas la temporada promet ser d'aquellas que fan tronar y ploure.

Lo que fuere sonará... y si son trons ab major motiu.

ROMEA

Dimars va tenir lloch l'estreno de la joguina en un acte *Tot ha anat bé... es un noy*. La obreta resulta xistosa y el seu corte es vaudevillesch. El públich no 's cansa de riure, y aixó es lo que segurament desitjava demostrar l'autor ó arreglador.

Las senyoras Parreño y Jarque, y el Sr. Capdevila hi fan lo que saben.

—Aquesta nit va la primera del epissodi dramátich *Jordi Erín*, original y en vers de 'n J. Burgas.

Els ho recordo pera que després no 'm surtin ab la *pata de gallo* de que no 'n sabían res.

—Tením entés que aviat s'estrenará *El Mestre*, en tres actes, de 'n Creuhet y música de 'n Morera; y que s'han tret ja els papers de un drama nou de l'Iglesias quin títol es *La barca nova*.

Albricias!... y veyam si quan siga hora podrém dir: Tot ha anat bé... es mascle.

NOVETATS

Ben satisfet pot estar el jove compositor senyor Pahissa. El resultat del concert, artísticament considerat, es un gran triomf. Al comensament de la primera part del programa en l'*Estudi Sinfónico* va guanyarse ja las voluntats y... alló va ser un seguit d'ovacions.

En el *Trio*, qu' es la obra més seria y més personal del compositor, va entusiasmar de valent al auditori, lo mateix que ab la *Sinfonia* que titula *A les costes Mediterránies*, valenta composició d'una claretat y brillantesa que sorprenen y admiran. Igualment agradá el fragment de la ópera *Gala Placidia*, y fem vots pera que aviat poguém sentir-la tota per complert.

En ditas obras se veu clarament que l'autor se va desprenent de las influencias wagnerianas y ja ne recorda á ningú, creant ab despreocupació y ab fé, qu' es la manera de fer quelcom profitós. De foch sagrat no n'hi falta al jove compositor; de voluntat creyém que tampoch; donchs els auguris deuen ferse inmillorables.

El propi senyor Pahissa dirigí la orquesta ab la destresa de un mestre consumat. Las parts secundarias treballaren ab admirable acert.

Gran vetlla pels aymants del diví art.

Els senyors, la gent adinerada, brillá per la seva ausencia.

Massa poch, pitjor per ells!

CATALUNYA

Darrerament s'ha estrenat un drama *Alsina y Ripoll*, dels Srs. Sierra y Abati. Dita obra es adaptació de la célebre novela de 'n Daudet «Fromont y Risler». Sense careixer de bellesas, el drama en qüestió no arriba de molt á una producció perfecta. Els *arregladors*, al ferlo escénich han hagut de mutilar moltes de las hermosuras de la novela; y á més d'aixó al localisar l'acció s'han trobat ab un casi complert desconeixement del terreno.

El diálech es ben literari, correcte y fácil, pero está demostrat qu'en el teatro aquestas condicions no son suficientes. La obra, á pesar de tot, fou aplaudida y en la interpretació s'hi distingiren notablement las Sras. Nestosa y Bremón y els Srs. García Ortega y Alonso.

FRONTÓ CONDAL

Tan debó que totas las combinacions li sortissin á la empresa com la del passat diumenje. La lluyta va ser encarnisada, feréstega, més que pelotaris, semblavan gossos y gats.

Formava el bando vermell l'Erdoza y en Villabona, y el blau els germans Marquinesos: Aquestos treballaren ab gran seguretat, sobre tot el delanter (cosa rara en ell) y el saguer pegant de ferm tot el partit... també per faltar á la costúm.

Els blaus varen guanyar ventatja desde 'l tanto 31, en ganyant á la cátedra que fa temps qu'está tocant el violón.

La empresa anuncia el próxim debut del célebre Eloy. ¿Es dir que vél' Eloy?

Manoy, manoy, manoy!

N. N. N.

Veritats sólidas

I

Lector ja sabs que á Manlleu lo qu' es dels altres, no es teu, com també sabs que á Moscou cau aigua, sempre que plou.

II

Ja es sabut que á Sant Feliu lo que no es difunt, es viu, com també es ben cert que á Sort tot lo que no es viu, es mort.

III

May cap rata ha fet el niu á la quía d'un gat viu, com tampoch cap llargandaix ha estat, ni será bastaix.

IV

No s'ha trobat cap pardal que hagi sigut general; com tampoch cap passarell que portés llana al clatell.

V

Es sabut que cap canari ha estat rector, ni vicari, com tampoch cap russinyol volant, ha tapat al sol.

VI

No s'ha trobat cap cargol portant botas de xarol; com tampoch cap oreneta que fos d'exércit, corneta.

VII

Tothom al Clot, y á Madrit be ó malament, va vestit, y á Tordera y á Malgrat ningú corre despullat.

VIII

Ni á Sant Guim, ni á Massanet cap geperut, se veu dret, com tampoch á Balsareny cap llebra ha perdut el seny.

IX

Tant si es dijous com diumenge per tots els pobles, se menja, y per tot, se sab de sobras que lo que sobra, son pobres.

X

Ja tinch els dits enrampats de tan escriure vritats; y aixó aymats lectores, vol dir que sens dupte hem de morir.

C. CUNILL DE BOSCH

En el Centre autonomista *Fivaller*, carrer de Aribau, 21, tingué efecte 'l dijous de la senmana passada un *meeting de Solidaritat*, que 's vejë extraordinariament concorregut y en el qual la major part dels oradors se declararen francament republicans, y 'ls conceptes en sentit republicà foren els que promogueren més entusiasmas aplausos.

A la mateixa hora en un Centre de Gracia se celebrava un altre *meeting* antisolidari, en el qual un Sr. Morros anunciava que *Solidaritat catalana* estava desfeta, per haverne sigut deshauciats els elements republicans.

Al Sr. Morros, autor de la gofia, varen aplaudirlo

ESTRELLAS... ERRANTS

you paris ot

—¿Vols dir que 'ns convidará la Otero al seu casament?
—Es clar que sí. Perque, si no 'ns convidava á nosaltras, ¿á qui convidaría?

molt; pero de segur que 'ls aplausos no lograren ofegar uns grans xiulets qu' ell sol sentia.
Els xiulets de las sevas propias orellas.

Mereix un aplauso 'l regidor regionalista Sr. Rubió per haver denunciat certas cosas *impassables* que *passan* á la Casa Gran.

Qüestió de *grava*, femení de *grave* segons se mira.

La *grava* que li endossan á la Pubilla, y que 'ls facultatius de la casa admeten com á inmillorable, es dolenta y cara.

Ab lo qual els facultatius contribuheixen á esbotzar l'erari municipal... á *cops de pedra*.

A las primeras gestions practicadas per dit Sr. Rubió y 'l Sr. Magrinyá, nombrat al efecte de realisarlas, s' ha obtingut un resultat que fa caure d' espatillas.

Preu de la *grava* proporcionada fins ara per la Societat *Foment d' obras y construccions*: Ptas. 8'75 el metre cúbich.

Preu de la mateixa *grava* que s' avé á proporcionar en lo successiu: 5 ptas. rodonas el metre cúbich.

Diferencia en que s' ha vingut *gravant* á la Pubilla: Ptas. 3'75 el metre cúbich.

En vista de lo qual bé hi ha dret á preguntar:

¿De ahont procedeix la *grava* que 's consum á Barcelona? ¿De Montjuich ó de Sierra Morena?

Y vagin venint rarasas.

L' eminent arquitecte Mr. Jausseley, autor del projecte d' enllás de Barcelona ab els pobles agregats, té unas oficinas al seu cárrech de la qual ne forman part alguns empleats nombrats per ell y altres que li ha proporcionat l' Ajuntament.

Y resulta que mentres els primers treballan y cumploixen á conciencia, algún dels últims, quan Mr. Jausseley l' excita á fer feyna, se li encara y li respón:—No 'm dona la gana de treballar.

Y 's queda tan tranquil, confiant en que 'l padrí que allí l' ha colocat no 'l desamparará.

***

¿Es aixís com s' han de administrar els interessos de Barcelona?

Aquí tots som blanchs, y no 's concebeix que á causa de certas tolerancias, se converteixin els cárrechs retribuhits del Municipi en una especie de *merienda de negros*.

Sobre aquest particular, el digne regidor Sr. Marsá, va expressarse ab gran acert y enteresa, quan va dir:

—Val mil vegadas més renunciar al acta, que supeditar els interessos de la ciutat als de un grupo de amichs y correligionaris.

Aquesta frase hauría de servir de lema á una bona, recta y gelosa administració municipal.

¡Aquesta sí qu' es bona!

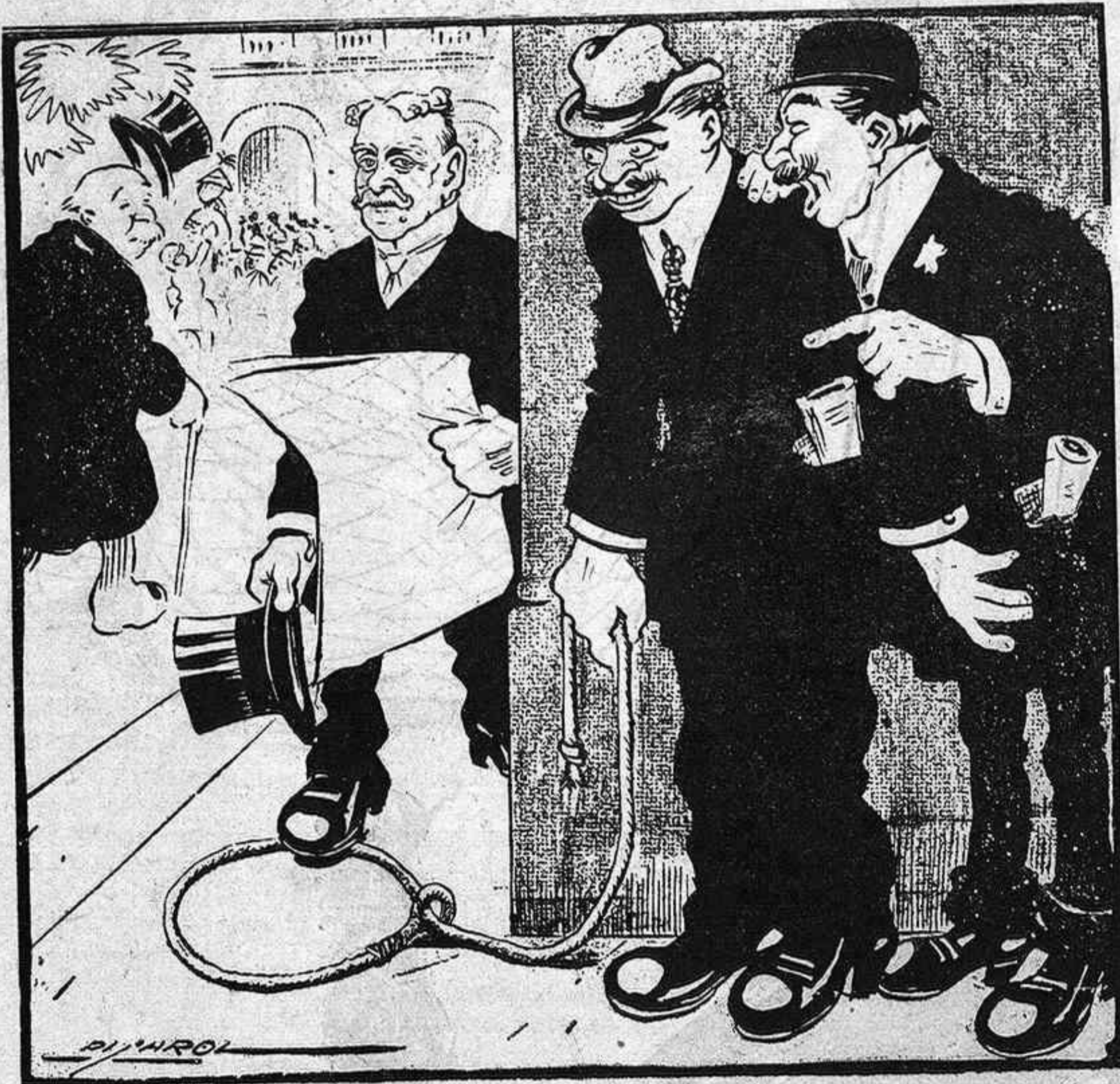
Tractant el diari de don Alejandro de disculpar al teatro de la «Casa del pueblo» que ab general sorpresa acaba de donar varias representacions de la famosa obra sicalíptica *La gatita blanca*, diu que la falta es perdonable, tenint en compte que 'l teatro fa poch temps qu' está funcionant y que *no se ganó Zamora en una hora*.

Encantadora teoria ¿no 'ls sembla?

Aquesta graciosa defensa 'm recorda las paraulas d' una mare indulgent que volguent dissimular la escandalosa conducta d' una cap vert filla seva, que passava fora de casa la mitat de las nits, deya ab ciclopea ingenuitat;

—Bé; s' ha de considerar que la pobra criatura es jova. Encare no ha cumpert divuyt anys. Quan ne tinga trenta ó quaranta, ja veuran com comensará á posar enteniment...

EL BARÓ DE LA UNIVERSITAT

Cuydado, senyor Bonet,
ab las ovacions que li arman:
me sembla que aquest jovent
té ganas de ferlo caure.

El *meeting* celebrat pel Comité de Defensa Social en el Teatro Principal de Gracia, va resultar lo que havia de ser: una serie d'extravagancias y ridiculasas.

Sembla que no es als teatros ahont han de anar els que blasonan de més católichs que ningú, á persignarse y donar crits desafortats de «¡Viva el Sagrado Corazón de Jesús!» Com tampoch s' avé gens bé ab la paciencia y la mansuetut evangélicas, amassar als que no pensan com ells y fer gala de apelar, si no 'ls surten las cosas com ells volen, á certs expedients de violencia.

Aixó no es ni ha sigut may sentiment religiós. Aixó no es més que una perversió, una falsificació de la religiositat.

Las escenas ocorregudas al acabarse la funció, que no sigué de desagravis, sino de agravis verdaders contra la rahó y el bon sentit, las lamentem ab tota l' ánima.

No sabem del cert qui las promogué, ni tenim medis de averiguarho; pero consti que las condemnem per dos motfus:

Primer: porque desdiihen de la cultura de Barcelona.

Y según: porque fan el joch dels governs centralistas, que únicament poden sostenirse enmaranyant als ciutadans, y fent que l' exercici

CANSÓ NOVA Y DIVERTIDA

La bella Otero 's casa
ab un felís mortal:

podeu contar si 'l nuvi
durá el barret ben alt...

(Música de *La Paula té unas mitjas*.)

dels drets democràtics acabi sempre ab escàndols y desordres.

Sobre 'l particular tenim la presumpció de creure que la immensa majoria del poble barceloní pensa com nosaltres.

La bella Otero 's casa.

Un inglés molt rich, un tal Renat Wep, perdudament enamorat de la encisadora gallega, ha decidit portarla al altar.

El casament—irònica elecció!—s verifícará á la *Magdalena*.

Que sigui la enhorabona.

Y sobre tot, en la *toilette* nupcial no olvidar las simbólicas flors de taronger.

Las bromas, ó ferlas bé ó no ferlas.

El Sr. Canals sens dupte ha volgut dulcificar el mal efecte produhit per certs articles seus publicats en l' *Avi Brusi*, proposant que 's crehi en la Universitat Central,

com assignatura obligatoria del Doctorat de Filosofia y Lletres, una cátedra de Literatura y Lengua catalana. Ara sols falta veure si 'l govern ho accepta.

Pero á mí se 'm figura que sense renunciar á la creació de aquesta Cátedra, hauria d'establirse la mateixa ab carácter oficial, en tots els establiments d'ensenyansa superior de Catalunya, comensant pels Instituts.

Perque, pera construhir una pirámide sólida, crech qu'es de absoluta necessitat comensar per la base y no per la punta.

El ditxo ja ho dfu: Qui no pot segar, espigola. ¿Als Estats Units, nació rica y forta, tenen el rey del petroli, el rey del cer, el rey dels ferrocarrils?...

Nosaltres, pobres y débils, no podém gastar tan bó; pero, en la proporció deguda, també, també fem el nostre paper!..

Un industrial que adoba barrets s'anunciava l'altre día en un periódich en aquesta forma:

«El rey de las composturas en sombreros.»

¡Eh?...

Patria dels línxaments y 'ls trusts; terra admirable dels Tafts y 'ls Roosevelts, ¡estém en paus!

En Bartrina, en una de sas composicions més genials, pintava un devot mortificantse y donantse pena sense mida ni mesura, ab la santa idea de guanyar la gloria del paradís.

Y al cap-de-vall de la pintura, y després de una ratlla de punts suspensius, hi colocava el següent vers:

¿Y si después resulta que no hay cielo?...

M' ha vingut á la memoria 'l recort de aquesta composició á propòsit del premi Nobel adjudicat al nostre eminent Cajal.

¡Bé se 'n van fer de demostracions d' afecte y simpatía al ilustre sabil! ¡Bé se 'n van concebir de projectes per' honrarlo degudament!.. ¡Bé se 'n van exposar de ideas pera demostrar qu' Espanya no es indiferent ni apática davant dels éxits alcançats pels seus grans homes!..

LA LLEY DE JURISDICCIONS

DOMINGO RECTÓ y LLUIS MANAU

Presos polítichs que compleixen condemna á la Celular de Barcelona y per quina llibertat, que 's considera molt pròxima, tant han treballat els diputats que figuren en la *Solidaritat Catalana*.

Peró... «¿Y si luego resulta que no hay premio?»

Dich aixó perque un periódich de Noruega ha tirat una galleda d' aygua—y cuydado que l' aygua de aquell país ha de ser glassada—sobre 'ls calurosos entusiasmes espanyols, consignant que á lo menos fins el día 7 del corrent mes no s' havia efectuat encare l' adjudicació del premi.

Aixó no vol dir que no s' adjudiqui, tal com ho propalá 'l rumor públich, y de lo qual ne tindré un gran satisfacció. Aixó vol dir senzillament que no convé may precipitarse, y que té molta rahó l' adagi catalá: «No 's pot dir blat, fins qu' es al sach, y encare ben lligat.»

Saturat d' una *bonhomie* portentosa, un diari 's feya eco días enrera de no sé quínas queixas dels obrers municipals.

Hasta aquí no hi trobo res que objectar y fins m' arrischo á creure que las tals queixas deuen ser perfectament fundadas.

Lo graciós está en que el diari aludit posa la lamentació dels obrers municipals en una secció titulada: *Los que trabajan*.

Vamos, *hombre*; no exagerém, no exagerém!

Ha mort á Vigo D. F. Talladas Echevarría, antich capitá del vapor espanyol *Turia*, persona estimable en tots conceptes y ab qui 'ns unían carinyosas relacions.

F. Talladas, á horas perdudas, durant sas llargas navegacions cultivava la poesia festiva, y feya dó casi sempre de sos aixerits treballs á LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Perdém, donchs, ab ell un excellent colaborador y un bon amich.

A sa desolada familia enviém l' expressió del nostre condol més íntim.

Suposo que la disposició de no comensar á apagar els fanals del alumbrat públich avans de l' hora reglamentaria continúa en peu.

Suposo que l' arcalde no sab que, burlant las sevas ordres, en certs carrers del Ensanxe son apagats els fanals bon xich avans de la que correspon.

Suposo que á pesar d' aquesta advertencia l' abús continuarà realisantse ab la més perfecta impunitat.

Y per avuy... s' han acabat las suposicions.

Ciri trencat rebut pel correu interior.

En una sabateria, després d' haver pres l' amo la mida á un parroquiá:

—¿Cóm las vol aquestas sabatas? ¿Ab *ullets*?

—No senyor; ab *careagas*.

Al tenor Carusso que 's troba actualment entre 'ls yankees van agafarlo per haver fet l' ullet á una senyora.

Y per bona compostura no 'l deixaren en llibertat, sino després d' haver satisfet una multa d' un miler de *dollars*.

¡Ja 'm figuro 'l dó de pit que llençaria, al veure's obligat á esquitxar aquesta suma!...

Será 'l primer de la seva vida qu' en lloch de cobrarlo haurá donat pagant.

Aixís com ens dol moltíssim tenir que donar compte de la defunció dels homes que valen, ens proporciona una gran satisfacció poder anunciar el naixement dels que venen a omplir els buyts que deixen aquells.

En aquest cas se troba 'l jove Pahissa, fill del distingit y popular dibuixant del mateix apellido. D' ell se pot dir que com a músich eminent, vá neixer dijous a Novetats. ¡Y ab quin esclat! Una fetxa gloriosa serà la del dijous.

La gent adinerada—com de costum—va faltar al acte.

Mes que de censura son dignes de compassió.

Perque fins l' or se fa despreciable quan fuig de que l' iluminin els resplandors del art.

Bé es cert qu' ells no sabían encare quí era en Pahissa. Ara ja ho han sentit a dir. Menos mal, donchs, si algún día procuran ferhi las paus.

El Progreso, en un número de días enrera:

«La Solidaritat acaba de morir.»

En el mateix número, tres ratllas mes avall:

«Ja fa molt temps qu' es morta.»

Passadas tres ratllas més:

«Hi ha que combatre a la Solidaritat sense descans ni treva.»

Vajin contant: Acaba de morir-se... Va morir ja fa temps... Hi ha que combátrela...

Amichs de la vritat sence-

[ra y núa,

lligueume eixas tres moscas

[ab la quá.

Després de la celebració del Consell de Guerra fou posat en llibertat l' organiller Joseph Soler Royo, pres per haver tocat els *Segadors* davant del quartel del Bonsuccés.

Aqueixa lliberació es l' auguri de una sentència absolutoria.

N' estém satisfets. Y molt més n' estarém el día que la justicia militar deixi d' exercirse sobre 'ls paisans, considerant que en tot poble ben regit, de justicia no n' hi ha de haver més que una.

Xascarrillo de postres:

En un café de mala mort:

—Mosso!

—Qué se li ofereix?

—Cambia l' aygua de aquesta ampolla ¿qué no veus qu' es térbola?

—¡Y cá ha de ser térbola l' aygua! Lo que hi ha aquí es que l' ampolla es bruta.

En alguns periódichs s' ha retret el cas de una composició titulada *En la cambra blanca*, suscrita per *Laured Dalmau*, que si gué carbassejada en l' últim certamen de Girona, per immoral.

Si fou aquest sol el motiu del carbassejament, tenen rahó els que la defensen. Y se 'n podran convéncer vostés mateixos lle-gintla. Diu aixís:

La núvia 's va despendre dels brots de taronger y del puríssim vel que queya ondulant: y, roja, va restar quietosament guayant la cambra blanca-rosa de son amor primer.

En son ambient sagrat, quelcom diví inefable hi reya joganer, dansanhi plascentment: la núvia, dins son pit magnífich y turgent, s' hi va sentí el respir d' una ansia inevitable.

EN FIVALLER, AL SORTIR DE LA SESSIÓ CELEBRADA AL SEU CENTRE

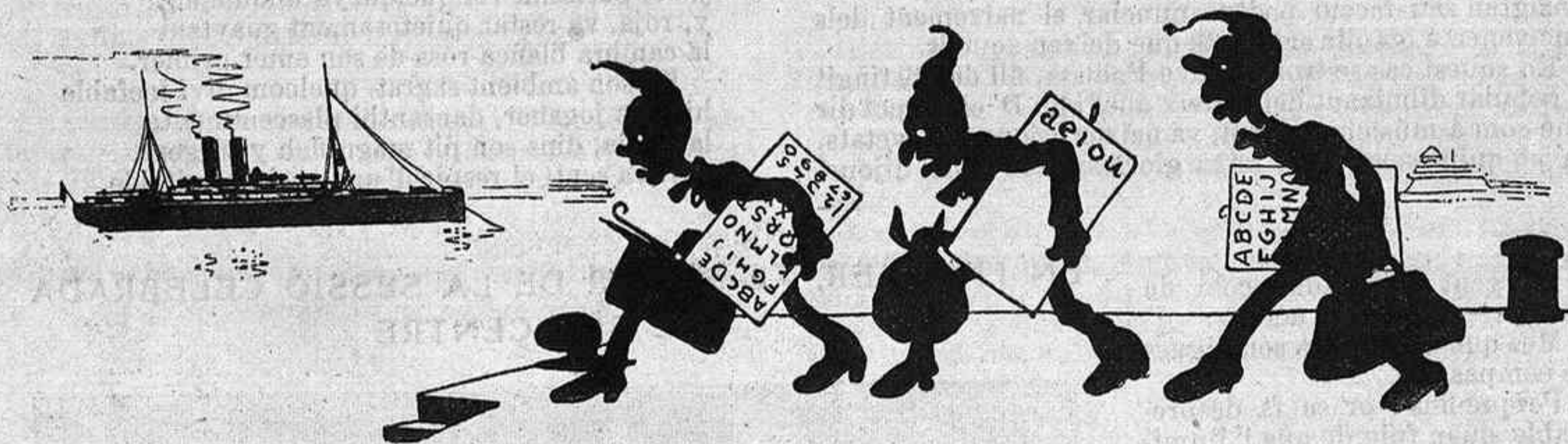

—¡M' ha agradat aixó que han dit aquests senyors! Ves si m' ha agradat, que resoltament me poso el gorro frigi,

ELS MESTRES DE PRIMERA ENSENYANSA EMIGRAN

La noticia es superior:
surten mestres y entran frares.

¡Calculin si anirá bé
la cullita de la llanal

Y va esguardá á l' entorn ben somrienta encar,
y al fons obscur, vegé, de son amor, l' altar,
crident l' instant primer del goig ubriagador...

La nuvia 's va sentir al cor, un fret roent:
y en tot son ser, un gest, tot joganer, tot d'or,
que anantla acariciant, anávali empenyent!...

¿Ahónt es aquí la immoralitat?

Lo que hi ha en la composició son alguns defectes que
la impossibilitan de ser distingida.

Es en primer lloch un *sonet impotent*, dat que las ri-
mas de la segona quarteta no consonan ab las de la pri-
mera, com es de rigor, en aquest género de composicions.

Y després, en els dos tercets finals, hi apareixen grans
defectes de rima. ¿A qui que tingui bon oído y conegui
la fonética catalana se li acut fer consonar *encar* ab *altar*
(que 's pronuncia *altá*) y *ubriagador* (que 's pronuncia
ubriagadó) ab *or*?

Quedém, donchs, ab que la composició del Sr. Dal-
mau, encare que molt moral en els seus conceptes, me-

¡BON CONSOL!

—¡Un altre compte de la modista! ¿Pero que 't
figuras que soch en Rothschild?

—Vaja, home, no siguis cridayre. En tot aquest
any no te 'n durán cap més. ¿Estás content?

reix una estirada d' orelles, may sigui sino per veure si
al seu autor se li afinan una mica.

L' inspiració y 'l talent
res no son ni signifcan
si l' amor no 'ls dona 'l bras,
si la dona no 'ls inspira.

L amor pur es l' agent més
revolucionari y ácrata;
monstruosament radical:
vol y vol, ó sino, mata.

No deshonra may l' amor...
perque practica una escola
tan altruista, bella y gran...
que no entenen las personas...

Las angunias del amor,
sas satisfaccions inmensas...
¿hi ha en la terra cap cervell
que las arribi á comprendre?

L' amor no es res mes que un noy
de condicions aixeridas
que aspira á ésser gran, vehement...
¡pro may arriba á la mida!

Si un jorn s' extingís l' amor
¿per qué voldríam la vida?
Si jo no pensés ab ell
á mí ¿quí 'm faría escriure?

ANDRESITO

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

Acaha de sortir

SOLIDARITAT CATALANA

DISCURSOS

CONTRA LA

LEY DE LAS JURISDICCIONES

EN EL SENADO Y EN EL CONGRESO

Un tomo, 1 pesseta

B. PÉREZ GALDÓS

EPISODIOS NACIONALES

Cuarta serie

PRIM

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

Demá 's posará
á la venda

JORDI ERÍN

Epissodi dramátich, de
J. Burgas. . . . Ptas. 0'50

SORTIRÁ

El sempre popular

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

pera l' any 1907

COLABORACIÓ ESCULLIDA Y VARIADA — LA ILUSTRACIÓ SERÁ ESPLÉNDIDA

Una **CUBERTA** alegórica, original de 'n Tomás Sala, que donará l' opi.

Uns **SIGLES**, caricaturisats per l' enginyós Picarol, que fraparan de valent.

INFINITAT DE DIBUIXOS EN COLORS

De caricaturas, de reproduccions artísticas, de historietas, de fotografias, de ilustracions de totes menas, demáinne y no 's quedin curts.

El **TEXT** serà com sempre, ameníssim y per tots els gustos.

L' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Valdrá **UNA** pesseta per tot arreu

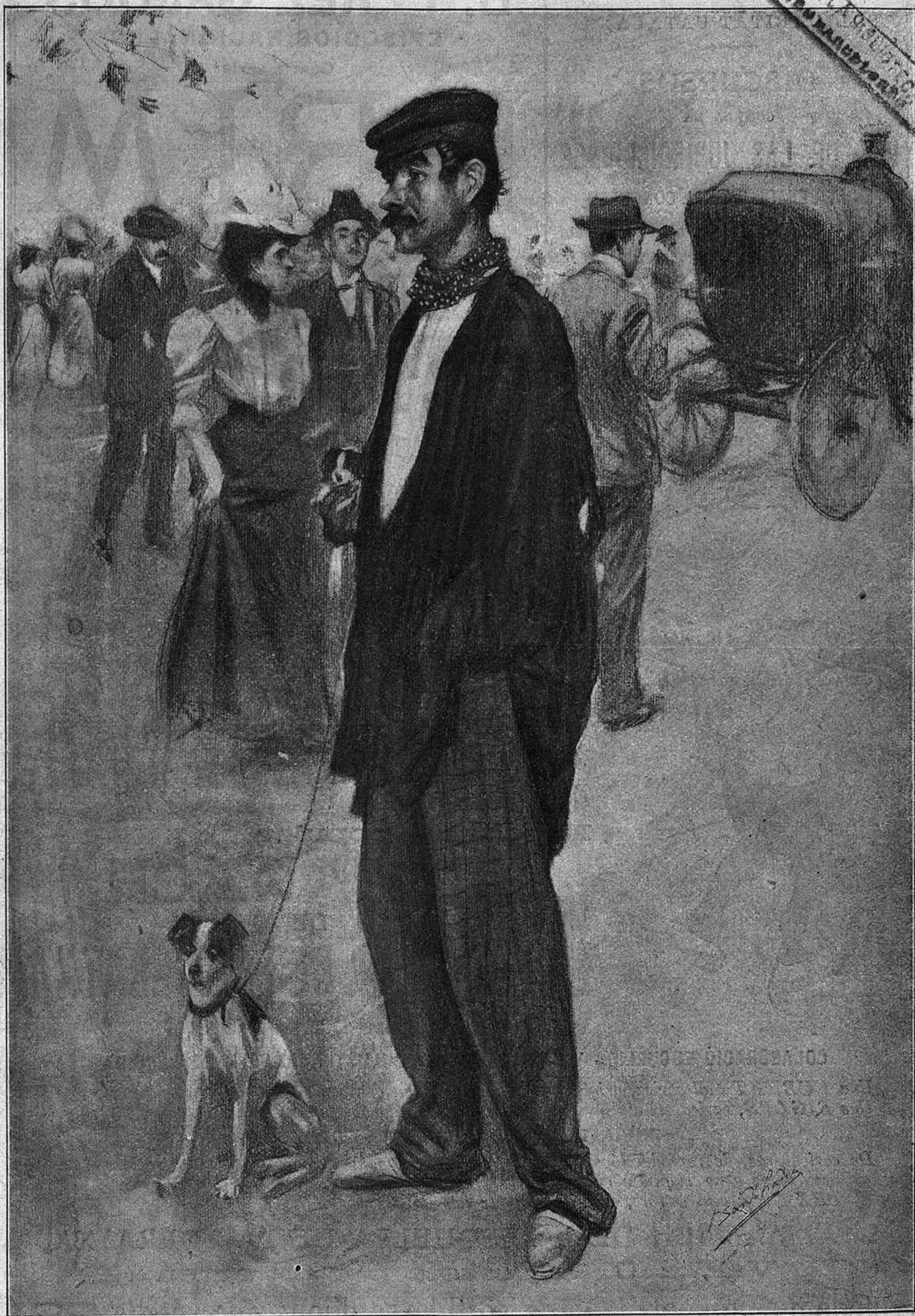
Quedém en que el día de la sortida es dijous que vé, día **29**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral per certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

UN NEGOCI QUE 'S VA PERDENT

—Veig que aixó dels gossos cada dia va més per terra. Al últim, pera guanyarme la vida, no 'm quedarà més remey que posarme á xuflero d' automóvil.